

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie „Kreatywność i przedsiębiorczość – mechanizmy wyjścia z kryzysu” (opinia z inicjatywy własnej)

(2011/C 48/09)

Sprawozdawca: **Madi SHARMA**

Dnia 18 lutego 2010 r. Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny postanowił, zgodnie z art. 29 ust. 2 regulaminu wewnętrznego, sporządzić opinię z inicjatywy własnej w sprawie:

„Kreatywność i przedsiębiorczość – mechanizmy wyjścia z kryzysu”.

Sekcja Jednolitego Rynku, Produkcji i Konsumpcji, której powierzono przygotowanie prac Komitetu w tej sprawie, przyjęła swoją opinię 1 września 2010 r.

Na 465. sesji plenarnej w dniach 15–16 września 2010 r. (posiedzenie z 15 września) Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny stosunkiem głosów 109 do 2 – 6 osób wstrzymało się od głosu – przyjął następującą opinię:

1. Wstęp – „Pomost”

Aby wyjść z kryzysu finansowego i podjąć wyzwania związane z bezrobociem, ubóstwem, nierównościami, globalizacją i zmianą klimatu, Europa musi poszerzyć horyzonty myślowe swoich obywateli.

1.1 Niniejsza opinia wyraża przekonanie, że wartość dodana **kreatywności i przedsiębiorczości** jest jednym z mechanizmów wyjścia z kryzysu koncentrującym się na inwestowaniu w **kapitał ludzki** poprzez wzmacnianie i rozwijanie **postawy zaradności**.

1.2 Przedsiębiorczość w Europie jest zazwyczaj rozumiana jako rozpoczynanie działalności gospodarczej, MŚP, sektor zysków i sektor przedsiębiorstw społecznych. **Przedsiębiorczość jest „zdolnością osoby do wcielania pomysłów w czyn”**, a zatem nie można nie doceniać lub pomijać jej wartości dla społeczeństwa, szczególnie w czasie kryzysu. Obejmuje ona:

- kreatywność, innowacyjność i podejmowanie ryzyka,
- zdolność do planowania projektów i zarządzania nimi dla osiągnięcia zamierzonych celów,
- wsparcie w codziennym życiu prywatnym i społecznym,
- pracowników świadomych kontekstu swojej pracy,
- zdolność wykorzystywania szans,
- i stanowi podstawę bardziej konkretnych umiejętności i wiedzy potrzebnych osobom podejmującym działania o charakterze społecznym lub komercyjnym ⁽¹⁾.

2. Wnioski i zalecenia

2.1 Niniejsza opinia jest wyrazem poszukiwania sposobów docenienia potencjału europejskich obywateli i uruchomienia go. Stosowane jest podejście w pełni integrujące, aby stworzyć możliwości większej liczbie osób, niezależnie od wieku, płci, rasy, zdolności czy warunków społecznych. Niemniej jednak specyficzne regionalne, krajowe i europejskie programy wspierające *kreatywność i przedsiębiorczość* muszą zwracać uwagę na grupy osób znajdujących się w trudnej sytuacji, aby zająć się nierównościami w społeczeństwie.

2.2 Podejmuje ona kwestie:

- Jak zachować różnorodność Europy i przekształcić ją we wspólną tożsamość?
- Jak uczynić z Europy CZYNNIK SPRZYJAJĄCY i dać siłę jej obywatelom?
- Jak tworzyć Europę dumy, ambicji i wartości, których ambasadorami będą obywatele cieszący się ze swoich osiągnięć?

2.3 EKES, w następstwie kryzysu finansowego, uznaje potrzebę pobudzenia tworzenia miejsc pracy oraz zdrowych i zrównoważonych gospodarek w państwach członkowskich. Aby być konkurencyjną na arenie międzynarodowej, wysoko wykwalifikowana siła robocza wymaga wysokiej jakości przedsiębiorczości, podobnie jak inwestycji w sektor publiczny i prywatny. Przedsiębiorczość jest jednym z narzędzi pozwalających stanąć wobec tego wyzwania i dać realistyczne nadzieje na sukces wszystkim grupom społecznym oraz pomóc Europie zyskać bardziej dynamiczną tożsamość.

⁽¹⁾ COM(2005) 548, załącznik, pkt 7.

2.4 Strategia „EU 2020” przedstawia główne założenia w konkretnych i będących przedmiotem jej zainteresowania kwestiach, które skupiają się na następujących priorytetach:

- tworzenie wartości poprzez oparcie wzrostu na wiedzy;
- wzmocnienie pozycji obywateli w społeczeństwach sprzyjających włączeniu społecznemu; nabywanie nowych umiejętności, propagowanie kreatywności i innowacji, rozwój przedsiębiorczości oraz elastyczne zmiany miejsca pracy będą niezbędne w świecie, które będzie oferował więcej miejsc pracy dzięki większej zdolności adaptacji;
- tworzenie konkurencyjnej, spójnej i bardziej przyjaznej dla środowiska gospodarki.

2.5 Kryzys umożliwia tworzenie nowych modeli rozwoju, wzrostu i sprawowania rządów. Ulepszone i spójne warunki ramowe są podstawą zmiany, a to daje partnerom społecznym i społeczeństwu obywatelskiemu okazję do wniesienia wkładu w postaci praktycznych i konkretnych mechanizmów.

2.6 Kapitał ludzki Europy mógłby zostać szybko wykorzystany poprzez tworzenie środowiska „POMAGAJĄCEGO” jeżeli następujące proste i wykonalne zalecenia zostaną ZREALIZOWANE:

10 kluczowych kroków prowadzących do zmiany:

1. WIZJA – jedna wizja dla Europy;
2. EDUKACJA – pobudzanie ambicji;
3. MOBILNOŚĆ – tworzenie możliwości zorganizowanego uczenia się;
4. ŚWIADOMOŚĆ RYZYKA – wyprowadzenie Europejczyków z awersji do ryzyka;
5. BODZIEC – pobudzanie ducha przedsiębiorczości;
6. ODPOWIEDZIALNOŚĆ – europejskich projektów;
7. SPOŁECZNOŚĆ – wspieranie czynnego obywatelstwa;
8. WDRAŻANIE – polityki dla przedsiębiorców i MŚP;
9. KONSULTACJE – platforma dyskusji zainteresowanych stron;
10. PROMOWANIE – nowej kultury w mediach i poprzez ambasadorów.

2.7 Te zalecenia nie mogą pozostać zadaniem jednej zainteresowanej strony, lecz wszyscy muszą przejść za nie odpowie-

dzialność. W świecie szybkich zmian i złożoności, jednostki potrzebują nowych możliwości i umiejętności, by uniknąć wykluczenia. Dialog społeczny może wpłynąć na zmianę, by osiągnąć cele strategii „EU 2020” i rozwijać zrównoważoną przedsiębiorczość. Trzeba stworzyć w Europie tradycję, która sprzyja przedsiębiorczości jednostek i organizacji.

2.8 Europejska wartość inwestowania w przedsiębiorczość:

Jeżeli dam Ci 1 euro, a Ty dasz mi 1 euro, każde z nas ma 1 euro;

Jeżeli dam Ci 1 pomysł i Ty dasz mi 1 pomysł, mamy 2 pomysły.

Przedsiębiorczość w Europie = 500 mln osób + 500 mln pomysłów + 500 mln działań

Ile z tych pomysłów mogłoby wyprowadzić nas z kryzysu?

3. Europa dziś

3.1 W 2008 r. Europa została wplątana w kryzys finansowy – który rozpoczął się w USA – lecz który miał poważny wpływ na gospodarczy i społeczny wymiar społeczeństwa. Powody kryzysu są dobrze udokumentowane, a Europa jest jednym z najbardziej dotkniętych podmiotów, w perspektywie średnio- i długoterminowej.

3.2 W 2010 roku UE liczy ponad 20 milionów bezrobotnych. Ludzie młodzi, kobiety, starsi pracownicy, imigranci i inne grupy osób znajdujących się w trudnej sytuacji stanowią większość tego niewykorzystanego kapitału ludzkiego. Ani sektor publiczny, stojący w obliczu ogromnego deficytu, ani duże przedsiębiorstwa, stające wobec wyzwań kryzysu i globalizacji, nie są zdolne w pojedynkę utworzyć tych miejsc pracy w krótkim okresie czasu. Mit szybkiego powrotu do intensywnego wzrostu UE jest nierealistyczny, chyba że nastąpi zmiana w warunkach strukturalnych, ponieważ bezrobocie jest głównie problemem strukturalnym, a nie problemem cykli gospodarczych.

3.3 UE powinna skupić się na gospodarce, zrównoważonej przedsiębiorczości, zatrudnieniu i polityce społecznej, ale globalizacja nie będzie czekała aż Unia nadrobi straty, nawet jeśli może ona w dużym stopniu przyczynić się do rozwoju innych. Europejski wymiar jest źródłem okazji do wymiany doświadczeń oraz narzędziem do budowania pełniejszej tożsamości europejskiej wewnątrz i na zewnątrz Europy.

3.4 Dzisiaj Europę stanowi 27 utalentowanych, spójnych i wydajnych państw członkowskich, a państwa sąsiadujące są zdeterminowane, by wstąpić do Unii. Ma ona wiele mocnych stron – pokój, stabilność, różnorodność, system zasad, dobre sprawowanie władzy i solidarność. Europa w pełni szanuje wartości społeczne i swoje terytoria. Gospodarczo Europa stanowi rynek 500 mln ludzi, a jej przedsiębiorstwa mają dobry potencjał wzrostu.

3.5 Teraz jest czas na zmaksymalizowanie w Europie naszych wspólnych mocnych stron.

4. Przedsiębiorczość – europejska siła i jeden z mechanizmów wyjścia z kryzysu

4.1 Przedsiębiorczość to tworzenie bogactwa, które wyprowadzi Europę z kryzysu. Traktat z Lizbony uznaje przedsiębiorczość i różnorodność podmiotów gospodarczych, a teraz potrzebujemy nowych rodzajów zrównoważonej przedsiębiorczości jako kluczowego czynnika wzrostu, aby utrzymać konkurencyjność Europy.

4.2 Będzie to obejmowało poszukiwanie nowych pomysłów i nabranie rozpędu, który zbuduje zaufanie, wiarygodność i stały wzrost w przyszłości. Bogactwo będzie wspierać inwestycje w edukację, tworzenie miejsc pracy, umiejętności, produktywność, zdrowie i warunki społeczne, w których przedsiębiorczość, kreatywność i innowacje są podstawowymi narzędziami postępu społeczeństwa.

4.3 Wiele doświadczeń badawczych, teoretycznych, empirycznych i praktycznych w prowadzeniu działalności gospodarczej pokazało wyraźny związek między przedsiębiorczością a wzrostem⁽²⁾. Stowarzyszenia przedsiębiorców, konfederacje związków zawodowych, międzynarodowe agencje rozwoju, Bank Światowy, MOP, OECD i organizacje pozarządowe popierają promowanie przedsiębiorczości jako kluczowego narzędzia wzrostu, rozwoju, wychodzenia z ubóstwa oraz włączenia społecznego. Wiele opinii EKES-u zawiera zalecenia podtrzymujące wartość przedsiębiorczości w społeczeństwie, a wiele państw członkowskich posiada sprawdzone rozwiązania w dziedzinie przedsiębiorczości.

4.4 Przedsiębiorczość jest generalnie utożsamiana z innowacjami, inwestycjami oraz zmianami i ma w związku z tym do odegrania kluczową rolę przy wychodzeniu z obecnej dekonunktury gospodarczej charakteryzującej się wysokim

stopniem niepewności. W tym kontekście uznawanie umiejętności i kompetencji dzięki przedsiębiorczości jest mechanizmem rozwiązywania problemów i wykorzystywania nowych pomysłów.

4.5 Rozwój gospodarczy w UE zawsze był równoważony silnym zaangażowaniem w wymiar społeczny i powinien postępować nadal za sprawą działań przedsiębiorczych włączonych w codzienne życie. Obejmuje to następujące elementy w dziedzinach pozagospodarczych:

— Przedsiębiorczość wspiera włączenie społeczne i wychodzenie z ubóstwa „ponieważ społeczeństwo jest w centrum analizy innowacji⁽³⁾”, ponieważ zmienia ona idee, praktyki i instytucje.

— Ochrona środowiska opiera się na odnawialnych źródłach energii i dostosowaniu do zmiany klimatu, co doprowadzi do nowych metod pracy, „ekologizacji” miejsc pracy i tworzeniu nowych „ekologicznych” zawodów i technologii.

— Turystyka, regeneracja i migracje, w tym rewitalizacja obszarów wiejskich i obszarów w gorszej sytuacji będą wymagały działań przedsiębiorczych w celu tworzenia miejsc pracy i zmiany infrastruktury szczególnie w sektorach takich jak rewitalizacja miast, rolnictwo, leśnictwo, turystyka na wyspach⁽⁴⁾ i agroturystyka.

— Edukacja wykorzystuje kreatywność przy określaniu odpowiednich „zachęt” prowadzących do poszukiwania wiedzy, aby zagwarantować, że obywatele podejmują naukę na wszystkich poziomach i w każdym wieku.

— Opieka zdrowotna wykorzystuje nowe metody pracy i technologie, aby zapewnić optymalne warunki dostarczania opieki, badań oraz leków i zabiegów.

— Trendy demograficzne będą wymagały dostosowań społecznych, nowatorskich i kreatywnych rozwiązań, by zająć się kwestiami infrastruktury, usług, pracy, rodziny i opieki społecznej.

— Sektory organizacji pozarządowych, w tym pomocy potrzebującym i projektów szkoleniowych, są skuteczne i pionierskie w licznych sektorach wymagających nowych rozwiązań, by poradzić sobie z wyzwaniami społecznymi.

⁽²⁾ Audretsch, D. B. i R. Thurik (2001), *Linking Entrepreneurship to Growth (Powiązanie przedsiębiorczości ze wzrostem)*, OECD Science, Technology and Industry Working Papers, 2001/2, OECD Publishing, doi: 10.1787/736170038056.

⁽³⁾ EUCIS-LLL, Barcelona 2010 r.

⁽⁴⁾ Bornholm, Dania.

— Możliwości sektora publicznego będą wymagały rozwiązań, aby dostarczać tych samych i ulepszonych usług w sytuacji ograniczonych budżetów.

4.6 Każda osoba jest utalentowana, kreatywna i posiada ducha przedsiębiorczości, który rozwija się w otoczeniu sprzyjającym promowaniu takiej działalności. Niezbędne jest skupienie się na jednostkach, biorąc pod uwagę różnorodność, ponieważ wykluczenie i dyskryminacja stanowią złą, ciągnącą w dół siłę pogłębiającą nierówność szans – im mniej potencjał osoby jest wykorzystany, tym mniej jest ona zmotywowana do osobistego rozwoju⁽⁵⁾. Szczególnie w dzisiejszej Europie może to stwarzać nowe rozwiązania prowadzące do zmniejszenia liczby osób niewykwalifikowanych i bezrobotnych. Ponadto zróżnicowane podejście może pomóc stworzyć możliwości większej liczbie osób, niezależnie od wieku, płci, rasy, zdolności czy warunków społecznych.

4.7 Szereg zbiorowych czynników tworzy aktywne środowisko na rzecz sukcesu w każdym wymiarze życia, w tym w wychodzeniu z kryzysu:

— jasna WIZJA z wykonalną MISJĄ oraz osiągalnymi CELAMI;

— PROJEKT o WSPÓLNYM CELU / WSPÓLNEJ TOŻSAMOŚCI;

— UKIERUNKOWANIE i POSTAWA ZARADNOŚCI;

— PRZEWODNICTWO, które wspiera indywidualność, a równocześnie silne wspólne WARTOŚCI.

5. 10 KLUCZOWYCH KROKÓW – lista możliwych działań, które należy podjąć, by stworzyć sprzyjające otoczenie

Wzrostu nie tworzy się w próżni; wymaga on podobnie myślących ludzi, sieci i zainteresowanych stron. Ostatecznie tradycja w społeczeństwie, miejscu pracy i domu wyzwoli przedsiębiorczość jednostek i organizacji, w tym wspieranie tworzenia miejsc pracy przez małe firmy i zwiększanie podaży wykwalifikowanych pracowników. Zainteresowane strony – pracodawcy, związki zawodowe, organizacje pozarządowe, sektor publiczny i decydenci będą musieli zjednoczyć się, by podjąć

kwestię zmiany kulturowej i pozwolić, by „kultura przedsiębiorczości” była wykorzystywana przez WSZYSTKICH, nie tylko, by wspierać wychodzenie z kryzysu, ale również by stawić czoła długoterminowym wyzwaniom naszego globu.

5.1 **Wspólna, jasna wizja Europy**⁽⁶⁾ powinna być przekazywana za pośrednictwem strategii i konkretnych celów. Musi to obejmować polityczne przewodnictwo oraz wiarygodność, odpowiedzialność i poczucie rzeczywistości. Projekt jednolitego rynku przyniesie gospodarczy dobrobyt wszystkim, zwiększoną mobilność, nowe umiejętności, możliwości gospodarcze i szerszy wybór; powinien on zostać odnowiony i zrealizowany. Przedsiębiorczość dla wszystkich musi przenikać do każdego sektora polityki.

5.2 **Kształcenie z zakresu przedsiębiorczości w Europie** w programach nauczania oraz jako element uczenia się przez całe życie nadal wymaga rzeczywistego zaangażowania ze strony przywódców. Wspieranie ambicji i znaczenie kreatywności i przedsiębiorczości muszą być doceniane i nie należy mylić ich z prowadzeniem firmy czy generowaniem zysków. Kreatywność rozwija się poprzez naukę w systemach formalnych i nieformalnych. Wychowawcy powinni być w pełni zaangażowani, aby zagwarantować poprawną komunikację. Nauczyciele mogą być przeciwni wąskiej definicji przedsiębiorczości, jako zakładania firmy, i lepiej przyjmować jej szeroką koncepcję jako kluczowej kompetencji w życiu. By wnieść do klasy jej „ducha”, można wykorzystać „szczeble przedsiębiorczości” w podejmowaniu działań i nauczaniu⁽⁷⁾.

5.2.1 Nauczyciele potrzebują pionierskiego stylu oraz eksperymentalnych technik nauczania, aby przekazywać uczniom aktualne kompetencje i technologie, które odzwierciedlają globalizację. Powinni postrzegać swoją rolę jako „ułatwiaczy” pomagających uczniom stać się bardziej samodzielnymi i podejmować inicjatywę w uczeniu się. Skuteczne szkolenie nauczycieli, wymiana sprawdzonych rozwiązań oraz sieci⁽⁸⁾, podobnie jak metody i narzędzia, mogą wspierać nauczycieli w dostosowywaniu się do wszystkich stylów nauczania. Partnerstwo z pracodawcami, związkami zawodowymi i organizacjami pozarządowymi mogłoby być sposobem na wspieranie przekazywania wiedzy.

⁽⁶⁾ Obywatele muszą być w stanie określić:

- I. Wizję Europy – Stanów Zjednoczonych Europy szanujących wszystkie kultury, języki i otwartych na świat;
- II. Siłę Europy – tworzenie wspólnego i pokojowego organizmu po wiekach wojen cywilnych i konfliktów;
- III. Znaczenie UE – kwitnącego organizmu politycznego, który daje maksymalne możliwości realizacji marzeń jednostek i zbiorowości;
- IV. Że być Europejczykiem oznacza podzielać wspólne wartości, głównie szereg indywidualnych (osiągnięcia) i zbiorowych wartości;
- V. Korzyść z bycia obywatelem UE – wykorzystywać wymiar UE w dziedzinie kultury, gospodarki, nauki, aby rozwijać umiejętności jednostek i kwalifikacje dla ich przyszłości i przyszłości innych.

⁽⁷⁾ Dz.U. C 309 z 16.12.2006, s. 110.

⁽⁸⁾ *Towards greater cooperation and coherence in entrepreneurship education (W kierunku większej współpracy i spójności w nauczaniu przedsiębiorczości)*, KE, marzec 2010 r.

⁽⁵⁾ Hillman 1997.

5.3 Stwarzanie możliwości mobilności w dziedzinie nauczania zorganizowanego musi stać się naturalnym elementem bycia Europejczykiem. Dostęp do kształcenia jest kluczową determinantą spójności społecznej, uczestnictwa w życiu politycznym i wykonywania praw obywatelskich⁽⁹⁾. EKES mógłby podjąć z zainteresowanymi stronami dyskusję na temat ambitnej inicjatywy na rzecz programu kształcenia w UE XXI. wieku, a następnie przedstawić ją decydom UE.

5.3.1 Trójkąt wiedzy (edukacja, badania i innowacje) odgrywa podstawową rolę we wspieraniu wzrostu gospodarczego i zatrudnienia w przyszłości. Erasmus, Leonardo, Socrates i inne programy powinny być dostępne dla wszystkich dzięki niższym barierom dostępu i mniejszym obciążeniom administracyjnym oraz dostarczać właściwych zachęt do uczestniczenia w nich. EKES zaleca wprowadzenie Europassu, który rejestrowałby wszystkie działania edukacyjne podejmowane w Europie.

5.4 Wyprowadzanie Europejczyków z awersji do ryzyka oraz postawa zaradności wraz z kulturą oceny ryzyka powinny być głównymi elementami budowania produktywnego społeczeństwa. Korzyści i plusek kreatywności i innowacji dla społeczeństwa powinny być nagłaśniane dzięki świadomemu wysiłkowi na rzecz odejścia od negatywnej kultury porażki panującej dziś w Europie.

5.4.1 Należy zastanowić się nad innowacyjnymi mechanizmami dostępu do finansowania. Mogłyby one obejmować mechanizm mikrokredytów (PROGRESS, EFS, JASMINE, JEREMIE i program ramowy na rzecz konkurencyjności i innowacji) oraz mikropożyczek dla spółdzielczych kas pożyczkowych i projektów społecznościowych⁽¹⁰⁾. Te narzędzia mogą wspierać nie tylko przedsiębiorców, ale również zrównoważony charakter inicjatyw na rzecz społeczności i rozwoju, szczególnie dla organizacji pozarządowych.

5.4.2 Istniejące narzędzia wspierania innowacji powinny zostać dostosowane, aby odzwierciedlały ich zmienny charakter (innowacje otwarte na usługi i nastawione na użytkownika). Upraszczenie, zwiększanie elastyczności programów, ułatwienie współpracy oraz szybszy dostęp do funduszy to mechanizmy, które mogą przyspieszyć przekształcanie wiedzy w atrakcyjne produkty.

5.5 Zachęcanie dużych przedsiębiorstw do tworzenia i rozwijania ducha przedsiębiorczości. Kompetencje i talenty wszystkich pracowników powinny być doceniane, ponieważ siła robocza posiada wiele umiejętności praktycznych

⁽⁹⁾ BIG ISSUE, ACAF Hiszpania.

⁽¹⁰⁾ Zob. przykłady projektów wspólnotowego i społecznego włączenia oparte na przedsiębiorczości pod adresem www.european-microfinance.org.

i intelektualnych. Powinno się zachęcać do określania kompetencji oraz zasobów niematerialnych i rozwijać nowe narzędzia wspierające tę formę uznania.

5.5.1 Należy promować możliwości odbycia stażu lub praktyki dla uczniów i bezrobotnych oraz zachęcać do nich.

5.5.2 Tworzenie ram strukturalnych do wydzielania odrębnych przedsiębiorstw, za pośrednictwem których duże przedsiębiorstwo wspiera innowatorów, mentoruje i stwarza im możliwości rynkowe, powinno być wykorzystywane do wprowadzania na rynek zarejestrowanych, ale dotąd niewykorzystanych patentów. Należy rozważyć wykorzystanie środków wspierających komitety dialogu społecznego i partnerów społecznych w podejmowaniu ocen skutków i udziale w nich w ramach strategii zatrudnienia UE oraz strategii „UE 2020” w ramach rozwijania stosunków i wspierania optymalnego środowiska w miejscu pracy.

5.6 Aby uzasadnić inwestycje, należy przeprowadzać **ocenę celów długoterminowych projektów europejskich**. Powinna ona obejmować analizę zrównoważonego charakteru projektów, wprowadzenie na rynek udanych wyników oraz wykorzystywanie rezultatów z korzyścią dla szerszego społeczeństwa.

5.6.1 Mogłoby to obejmować wykorzystywanie **projektów międzypokoleniowych i transsektorowych**, w tym klastrów w propozycjach łączenia doświadczeń i świeżych pomysłów, aby dzielić się nowymi umiejętnościami, rzemiosłem, wiedzą i sieciami w kontaktach z mentorami / opiekunami. Wspieranie zrównoważonych gospodarczo projektów przedsiębiorców ekologicznych, świadomych wyzwań związanych ze zmianą klimatu oraz ograniczonymi zasobami energii i paliw kopalnych uwypukli kwestie ochrony środowiska.

5.7 **Wspieranie** inicjatyw społecznościowych oraz czynnego obywatelstwa, aby zachęcać do podejmowania projektów o perspektywie europejskiej, które są korzystne dla społeczności i/lub prowadzone przez społeczność. Powinny one brać pod uwagę różnorodność oraz osoby w niepewnej sytuacji i powinien im towarzyszyć dobrowolny europejski system certyfikacji społecznej odpowiedzialności biznesu i możliwości przeglądu inicjatyw wspólnotowych.

5.8 Silne zaangażowanie we wdrażanie strategii politycznych jest niezbędne, by wspierać tworzenie otoczenia sprzyjającego przedsiębiorcom, którzy chcą rozpocząć działalność gospodarczą. 98 % wszystkich firm w UE to MŚP i ze względu na swoją długą tradycję rozwijania MŚP strukturalne ramy UE muszą zostać zachowane i ulepszone⁽¹¹⁾:

⁽¹¹⁾ MŚP są często postrzegane jako największa grupa przedsiębiorców, a zalecenia, by wspierać ich wzrost zostały przedstawione przez ETUC i UEAPME oraz w wielu opiniach EKES-u.

- Small Business Act i zasada (MŚP) „**najpierw myśl na małą skalę**” nadal wymagają silnego zaangażowania w wielu państwach członkowskich i nie wystarczają w czasie kryzysu. Należy zająć się kwestią większego dostępu MŚP do projektów UE i udziału w nich oraz w zamówieniach publicznych dzięki otwartym rynkom wspierającym wzrost w przedsiębiorstwach. Wsparcie dla środowisk interaktywnych można budować z wykorzystaniem inkubatorów, klastrów, parków naukowo-technologicznych i partnerstw z uczelniami. Mogłoby to obejmować unijny punkt kompleksowej obsługi w zakresie źródeł informacji dla przedsiębiorców we wszystkich sektorach.
- Należy zwrócić uwagę na **bezpieczeństwo** sieci **zabezpieczeń społecznych** dla samozatrudnionych, która zajmuje się specyficznymi aspektami zarządzania przedsiębiorstwem, szczególnie w zakresie urlopów macierzyńskich, opieki nad dziećmi i zaprzestania działalności gospodarczej.
- **Przyjęcie przez Radę statutu europejskiej spółki dla MŚP**, wspiera w ten sposób projekt jednolitego rynku i ułatwia działania transgraniczne MŚP. Ten projekt, będący inicjatywą EKES-u buduje europejską tożsamość wśród nowych przedsiębiorców.
- **Zwiększanie świadomości i większe wsparcie dla programu Erasmus dla młodych przedsiębiorców** ⁽¹²⁾. Trzeba znaleźć rozwiązania, aby przyciągnąć większą liczbę goszczących przedsiębiorstw i uznać ich wkład w wywieranie realnego wpływu. Mogłoby to przybrać formę „Nagrody Europejskich Przedsiębiorców”, znaku firmowego UE lub udziału w wydarzeniach o dużej widoczności. Należy uznać umiejętności przedsiębiorców, odmienne niż w przypadku pracowników, które są rzadko uznawane, a ich wkład w społeczeństwo nie jest doceniany.

5.9 **Wykorzystywanie wiedzy eksperckiej dzięki utworzeniu platformy dyskusji zainteresowanych stron** na temat wzmacniania ducha i kultury innowacji i kreatywności. Rozwijanie współpracy między zainteresowanymi stronami mogłoby prowadzić do wspólnych i przekrojowych zaleceń politycznych w sprawach takich jak poprawa stosunków między uczelniami

a przemysłem, innowacje w otoczeniu handlowym i niehandlowym, mobilność naukowców, wykorzystanie funduszy strukturalnych, światowe sprawdzone rozwiązania oraz tworzenie ram strukturalnych w celu zajęcia się pilnymi kwestiami. Dialog obywatelski ułatwiający promowanie ducha przedsiębiorczości na poziomie regionalnym może wspierać profil europejskiego przedsiębiorcy dostosowany do XXI. wieku.

5.10 **Promowanie nowej kultury w mediach oraz poprzez sieć ambasadorów i wzorców**. Trzeba promować kulturę, która docenia przedsiębiorcze myślenie i wspiera inicjatywy na rzecz zakładania i wzrostu przedsiębiorstw jak również przedsiębiorców społecznych, innowacje w sektorze publicznym, kreatywność w miejscu pracy, planowanie sukcesji i uczestnictwo pracowników. Nowa kultura przedsiębiorczości w Europie wymaga przywództwa oraz propagowania przez rzeczników lub „ambasadorów”.

6. Kryzys jest bodźcem, by Europa nie tylko doceniła potencjał swoich obywateli, ale także rozwijała ducha przedsiębiorczości i myślenie w tych kategoriach.

6.1 Obecny kryzys nie jest jedynym, z jakim będzie musiała zmierzyć się Europa i aby zapewnić, że jest ona przygotowana na przyszłe wyzwania, trzeba nadać jej impet za pomocą 10 kroków, którym powinny towarzyszyć:

- plan działania,
- grupa zadaniowa ds. europejskiej przedsiębiorczości,
- platforma zainteresowanych stron,
- szczyt europejski i grupy G-20 w sprawie przedsiębiorczości,
- działania „innowacyjna Europa” („Europa 2020”).

6.1.1 EKES mógłby rozwinąć te pomysły wraz z zainteresowanymi stronami w niedalekiej przyszłości.

Bruksela, 15 września 2010 r.

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
Mario SEPI

⁽¹²⁾ Program Erasmus dla młodych przedsiębiorców Komisji Europejskiej, DG ds. Przedsiębiorstw.